

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาผลกระทบด้านสุขภาพของประชาชนจากโครงการก่อสร้างรถกระเช้า เชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน: กรณีศึกษาบ้านแม่ปิง ตำบลแม่ฮี้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการคือ เพื่อศึกษาและคาดการณ์ผลกระทบทางด้านสุขภาพของประชาชนทั้งทางบวกและทางลบ และเพื่อหาแนวทางหรือมาตรการในเชิงป้องกันผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นต่อสุขภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ วิธีการสังเกต การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ตัวแทนหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 100 ครัวเรือน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาที่เน้นการวิจัยเชิงคุณภาพและผสมผสานกับวิจัยเชิงปริมาณ สรุปผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

- 5.1 สรุปผลการศึกษา
- 5.2 อภิปรายผล
- 5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย อันประกอบไปด้วย ผลกระทบทางด้านสุขภาพของประชาชนที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และแนวทางหรือมาตรการป้องกันเพื่อลดผลกระทบทางลบจากการก่อสร้างรถกระเช้าเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน โดยได้นำเสนอตามประเด็นดังนี้

บ้านแม่ปิงตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลแม่ฮี้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน อยู่ห่างจากตัวอำเภอปาย 12 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 34,111 ไร่ ลักษณะพื้นที่ของหมู่บ้านเป็นที่ราบเชิงเขาซึ่งอยู่ติดกับห้วยแม่ปิงและห้วยทรายที่ไหลไปรวมกับแม่น้ำปายบริเวณท้ายหมู่บ้าน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 592 คน แบ่งเป็นชาย 304 คน หญิง 288 คน ส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่าปกาเกอญอ ที่ตั้งรกรากมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2305 วิธีการดำรงชีวิตแบบปกาเกอญอของหมู่บ้านแม่ปิงเป็นวิถีชีวิตที่สงบเรียบง่าย ผูกพันกับธรรมชาติ

ผลกระทบทางสุขภาพเชิงบวก หากมีโครงการก่อสร้างรถกระเช้าเชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอนและชาวบ้านก็จะสามารถเข้าถึงการบริการทางด้านสาธารณสุขได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ลดอัตราเจ็บป่วย หรือเสียชีวิตได้เพราะมีระบบการส่งต่อผู้ป่วยที่รวดเร็ว อัตราความชุกของโรคก็จะลดน้อยลง เนื่องจากชาวบ้านมีงานทำ มีรายได้สามารถเข้าถึงระบบบริการทางสุขภาพที่ดี ทันสมัย และรวดเร็ว เจ้าหน้าที่ทางด้านสาธารณสุขมีความตื่นตัว และเฝ้าระวังโรคติดต่อที่อาจเกิดในพื้นที่ โดยอาจกำหนดในแผนการปฏิบัติงานประจำปี อีกทั้งชาวบ้านรู้สึกคลายความกังวล กรณีถ้าอุบัติเหตุร้ายแรง พวกเขาสามารถเข้ารับบริการจากแพทย์เฉพาะทางได้ทันเวลาที่

ก็มีชาวบ้านส่วนหนึ่งก็มีความกังวลและเป็นห่วงในเรื่องของการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรในพื้นที่ ที่เพิ่มขึ้นแบบรวดเร็ว เกินขีดความสามารถของพื้นที่ในการรองรับคนจำนวนมากอาจทำให้ ซึ่งอาจทำให้เกิด โรคติดต่อ และการแพร่กระจายของเชื้อ โรคอาจมีปัญหาระบบทางเดินหายใจ เช่น เป็นหวัด และไอบ่อย ๆ จากฝุ่นและเขม่าควันของรถที่วิ่งเข้าวิ่งออกในช่วงระหว่างการก่อสร้างและปัญหาความเครียด หงุดหงิดรำคาญ เสียงดังจากการก่อสร้างโครงการฯ มีความกังวลในเรื่องของการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน จากระบบอุปกรณก่อสร้าง กังวลในเรื่องขยะหรือของเสียที่อาจปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำ ประชาชนในหมู่บ้านมีสุขภาพที่แยลง เนื่องจากอาจมีการนำโรคที่มาจากต่างถิ่นเข้ามาในหมู่บ้านทำให้ควบคุมและกำจัดได้ยาก ทำให้เกิดความเครียดสะสมตามมา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป อัตราการเจ็บป่วยมากขึ้น ทำให้มีประชากรมาใช้บริการที่สถานีอนามัยเพิ่มขึ้น สถานบริการสุขภาพอาจจะไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน ทำให้มีความกังวลว่าจะไม่สามารถเข้าถึงการรับบริการทางสาธารณสุขได้อย่างทั่วถึงเหมือนแต่ก่อน เนื่องจากมีบุคลากรทางการแพทย์และสถานที่ที่จำกัด แต่จำนวนผู้รับบริการอาจจะเพิ่มมากขึ้น

ซึ่งจากข้อกังวลดังกล่าวชาวบ้านก็ได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบทางสุขภาพจากโครงการก่อสร้างรถกระเช้าเชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอนในพื้นที่แม่ปิง ตำบลแม่ฮี้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนผลจากการประชุมกลุ่มย่อย และการสัมภาษณ์เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบทางด้านสุขภาพของประชาชนจากโครงการฯ สามารถวางแผนเพื่อตั้งรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้ เช่น จัดทำทะเบียนประวัติแรงงานต่างถิ่นที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ จัดทำทะเบียนคัดกรองโรค ฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ จัดอบรม และให้สุขศึกษาในการปฏิบัติตนในการสุขภาพโรค สุขภาพอาหารและน้ำ รวมถึงการอบรมด้านอาชีวอนามัยเบื้องต้นให้กับกลุ่มแรงงาน การจัดการขยะ - ของเสียในระหว่างการก่อสร้างเมื่อมีการดำเนินโครงการฯแล้วต้องมีการจัดเก็บที่ถูกสุขลักษณะ ห่างไกลจากแหล่งน้ำ จัดทำแผนป้องกันอุบัติเหตุ ทางโครงการฯควรมี

สถานพยาบาล โดยจัดให้มีแพทย์หรือพยาบาลประจำการอยู่ในช่วงเวลาทำงานเพราะอาจเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานได้ และทางโครงการฯ ควรมีการจัดสร้างห้องสุขาให้เพียงพอกับความ ต้องการ

5.2 อภิปรายผล

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพเป็นกระบวนการทางสังคมอย่างหนึ่งซึ่งนำไปสู่การ สื่อสารอย่างเปิดกว้างของทุกภาคส่วน การรับฟังการส่งเสริมให้มีการพูดคุยอย่างจริงจังทั้งผลกระทบ ทางบวกและผลกระทบทางลบนั้นเป็นแนวทางที่ดีที่จะทำให้สังคมหันหน้าเข้าหากันเพื่อร่วมกันหาทาง ออกอย่างสมานฉันท์ นอกจากนี้สมควรกระตุ้นให้มีความร่วมมือกันในระดับโลก เพื่อผลักดันให้เกิด จรรยาบรรณของนักลงทุนข้ามชาติ สร้างมาตรฐานการปฏิบัติในระดับสากล ที่มุ่งสู่การปกป้องคุ้มครอง ดูแลสิ่งแวดล้อม สังคม และสุขภาพของประเทศ ที่คนไปลงทุนอย่างยั่งยืน มิใช่มุ่งหากำไร โดยการเอา รัศเอาเปรียบชาวบ้านแต่เพียงฝ่ายเดียว

จากนิยามของคำว่า สุขภาพ ซึ่งหมายถึงภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ ทางปัญญา และทางสังคมเชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุลจากความหมายของสุขภาพ เดชรัตน์ สุขกำเนิด (2545) กล่าวว่า การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ คือ การศึกษาเพื่อคาดการณ์ ผลกระทบต่อสุขภาพทั้งในทางบวกและทางลบ จากการพัฒนาโครงการหรือกิจการที่สำคัญเพื่อ กำหนดมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจเกิดขึ้น และใช้เป็นข้อมูลในการ ประกอบการตัดสินใจพัฒนาโครงการหรือกิจการ กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในสังคม โดยมีการ ประยุกต์ใช้แนวทางและเครื่องมือที่หลากหลายในการระบุคาดการณ์ และพิจารณาถึงผลกระทบ ทางสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นแล้วกับประชากรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ดังนั้นการประเมินผล กระทบทางสุขภาพจะสามารถทำได้อย่างเป็นระบบ รวดเร็วชัดเจน ครอบคลุมทุกมิติและทุกระดับ โดยปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพหรือเป็นตัวกำหนดสุขภาพจะยังเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายของรัฐ ท้องถิ่น และการดำเนินกิจกรรมของภาคเอกชน ปัจจัยเหล่านี้จะครอบคลุมกว้างขวางไปถึงเรื่อง ภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น ระดับรายได้ของบุคคล การมีงานทำ สภาพแวดล้อมของที่ทำงาน และสถานะทางสังคม การศึกษา เครือข่ายทางสังคมและชุมชน ตลอดจนพฤติกรรมของปัจเจก บุคคล ก็ถือเป็นปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพด้วย

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพที่ดีต้องมีการรับฟังความคิดเห็น ดังนั้น การ พิจารณาเกี่ยวกับการเลือกรูปแบบในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เจื่อนใจ คือ การลดผลกระทบทางสุขภาพการคาดการณ์และประมาณการผลลัพธ์ทางสุขภาพ และ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสีย สมบัติ เสดกุล (2547) การลดผลกระทบไม่ใช่

ความขัดแย้ง แต่เป็นการหาทางออกร่วมกัน ทางออกที่ดีที่สุดสำหรับประชาชน คือ การเข้าร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียและหาแนวทางอย่างฉันทามติและสมานฉันท์ และหาทางออกร่วมกันเพื่อสังคมโดยรวม ดังนั้นแนวทางการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเป็นหัวใจสำคัญในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

จากผลการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพของประชาชนจากโครงการรถกระเช้า เชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน นั้นจะเห็นได้ว่าผลกระทบทางสุขภาพ หากมีโครงการฯชาวบ้านสามารถเข้าถึงการบริการทางด้านสาธารณสุขได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ลดอัตราเจ็บป่วย หรือเสียชีวิตได้เพราะมีระบบการส่งต่อผู้ป่วยที่รวดเร็ว อัตราความชุกของโรคก็จะลดน้อยลง เนื่องจากชาวบ้านมีงานทำ มีรายได้สามารถเข้าถึงระบบบริการทางสุขภาพที่ดี ทันสมัยและรวดเร็ว เจ้าหน้าที่ทางด้านสาธารณสุขมีความตื่นตัว และเฝ้าระวังโรคติดต่อที่อาจเกิดในพื้นที่ โดยอาจกำหนดในแผนการปฏิบัติงานประจำปี อีกทั้งชาวบ้านรู้สึกคลายความกังวล กรณีถ้าอุบัติเหตุร้ายแรง พวกเขาสามารถเข้ารับบริการจากแพทย์เฉพาะทางได้ทันทั่วถึง ซึ่งในการศึกษาจากหลากหลายความคิดเห็นแล้วนั้น การประเมินผลกระทบจะทำให้เกิดผลที่ดีขึ้น เช่น สุภกิจ นันทะวรงค์ (2549) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนและการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในการพัฒนาพลังงานทางเลือก: กรณีศึกษาโครงการโรงไฟฟ้าเกลบ ต.น้ำทรง อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์ และโครงการโรงไฟฟ้าเกลบ ต.โพกรรม อ.เมือง จ.สิงห์บุรี ด้านผลที่เกิดขึ้น จากกระบวนการกับแต่ละกลุ่มในแต่ละพื้นที่ ข้อดีจะช่วยให้ชาวบ้านมีความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนมากขึ้นเกี่ยวกับความเสี่ยงและผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากโรงไฟฟ้า และในส่วนของ เกษราวัลดี นิลวางกูร (2547) ได้ทำการศึกษา นโยบายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ได้ส่งผลกระทบทางสุขภาพต่อสุขภาพของกลุ่มทอผ้าพื้นบ้านและผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลกระทบทางสุขภาพเชิงบวก กลุ่มทอผ้าได้เปิดโลกทัศน์ทำให้รู้ความเป็นอยู่ของคนในเมืองใหญ่ ใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์การทอผ้ากับกลุ่มทอผ้าในหมู่บ้านอื่น ได้พัฒนาความรู้ในการทอผ้า และการบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดวัฒนธรรมการทอผ้าสู่ลูกหลาน สมาชิกในครอบครัวได้อยู่ด้วยกัน สามัคคีช่วยเหลือภรรยาในการทำงาน และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน บุตรหลานได้เรียนหนังสือในระดับที่สูงขึ้น และจำนวนขโมยในชุมชนลดลง

แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีข้อกังวลของชาวบ้านเกี่ยวกับการก่อสร้างโครงการฯ ความกังวลในเรื่องของการกำจัดของเสียที่อาจมีสารพิษหรือน้ำมันหล่อลื่นที่อาจตกค้างในแหล่งน้ำของหมู่บ้าน และการเข้ามาของประชาชนอาจเกิดโรคติดต่อหรือโรคระบาดร้ายแรง เช่น ไข้มาเลเรีย โรคเท้าช้าง โรคปากเปื่อยเท้าเปื่อย เป็นต้น และปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นดังกล่าวนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติกอ สมฤทธิ (2546) ที่ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังการเปิดตลาดการค้าชายแดนที่ไม่สามารถ

ควบคุมได้ คือประชาชนเป็นโรคติดเชื้อในทางเดินหายใจและโรคที่เกิดจากยุงเป็นพาหะ การควบคุมปัญหาทางสุขภาพภายหลังการก่อสร้างอาจจะควบคุมไม่ได้และไม่มีผู้รับผิดชอบอย่างเป็นระบบผลเสียที่อาจจะเกิดทางสุขภาพจิต เช่นความเครียดอันเกิดจากการหงุดหงิดและรำคาญเสียงดัง และแรงสั่นสะเทือนจากการก่อสร้างซึ่งต้องเกิดขึ้นทุกวันจนกว่าจะก่อสร้างโครงการฯ เสร็จ นอกจากคนงานในการก่อสร้างโครงการฯ อาจก่อความไม่สงบให้แก่ชุมชนบ้านแม่ปิงและชุมชนใกล้เคียง เช่นการดื่มสุรา เล่นการพนัน ทำให้ชาวบ้านไม่รู้สึกลงถึงความปลอดภัยในการดำรงชีวิต เพราะกลัวปัญหาอาชญากรรม เศรษฐัน สุขกำเนิดและคณะ (2545) ได้กล่าวถึง ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่มีส่วนสัมพันธ์โดยตรงและโดยอ้อมกับผลกระทบทางสุขภาพของประชาชน ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะไม่เกิดขึ้นถ้ามีการดึงภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งหมู่บ้านแม่ปิงก็ต้องการการเข้ามามีส่วนร่วมของชาวบ้าน โดยการเสนอแนวทางและมาตรการป้องกันผลกระทบทางด้านสุขภาพไว้ดังนี้

- 1) จัดทำทะเบียนประวัติแรงงานต่างถิ่นที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่
- 2) จัดทำทะเบียนคัดกรองโรคและ ฉีดวัคซีน เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ
- 3) จัดอบรม และให้สุศึกษาในการปฏิบัติตนในการสุขภาพโรค สุขาภิบาลอาหารและน้ำ รวมถึงการอบรมด้านอาชีวอนามัยเบื้องต้นให้กับกลุ่มแรงงาน
- 4) การจัดการขยะ - ของเสียในระหว่างการก่อสร้างเมื่อมีการดำเนิน โครงการฯ แล้วต้องมีการจัดเก็บที่ถูกสุขลักษณะ ห่างไกลจากแหล่งน้ำ
- 5) ควบคุมและป้องกันการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง จาการถบรทุกวัสดุ ก่อสร้าง รวมถึงฝุ่นละอองจากการก่อสร้างโดยใช้ผ้าใบหรือวัสดุคลุมรถให้มิดชิด ทำความสะอาดล้อรถบรรทุก และจำกัดเขตก่อสร้างให้ชัดเจน พร้อมทั้งมีวัสดุคลุมหรือกั้นบริเวณก่อสร้างให้เรียบร้อย

6) จัดทำแผนป้องกันอุบัติเหตุ
 มนุษย์เป็นผู้ที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติโดยตรง ซึ่งย่อมจะต้องได้รับผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ซึ่งความสัมพันธ์ทางสิ่งแวดล้อมมีผลส่วนหนึ่งมาจากการพัฒนา ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน และความเจริญทางด้านเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างเครื่องมือที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพมาใช้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และที่ผ่านมา โครงการทุกโครงการ มักมีการดำเนินการอนุมัติก่อนที่จะมีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ทำให้เกิดผลกระทบขึ้นก่อนแล้วจึงตามแก้ไขภายหลัง เกิดการ

เจ็บป่วยแล้วตามชดเชยภายหลัง การแก้ไขปัญหานี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ ควร มีมาตรการที่รัดกุมชัดเจน และมีการติดตามลดปัจจัยหรือผลกระทบให้เกิดน้อยที่สุด โดยผลกระทบ ทางลบต่อสุขภาพ สามารถหลีกเลี่ยง ป้องกัน หรือฟื้นฟูให้ดีขึ้นโดยปรับเปลี่ยนนโยบาย และ โครงการที่เน้นวิธีคิดด้านผลกระทบในทุกประเด็น ซึ่งการลดผลกระทบไม่ใช่ความขัดแย้งแต่เป็น การหาทางออกร่วมกัน ทางออกที่ดีที่สุดสำหรับประชาชน คือ การเข้าร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อย่างฉันทมิตรและหาทางออกร่วมกันเพื่อสังคมโดยรวม แนวทางการมีส่วนร่วมมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลกระทบทางสุขภาพอย่างมาก จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบทาง สุขภาพเป็นหัวใจสำคัญในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ เพราะการที่มีส่วนร่วมของผู้มีส่วน ได้เสียต่าง ๆ จะส่งผลอย่างยิ่งต่อ คุณภาพของการประเมินผลกระทบ คุณภาพของการตัดสินใจ คุณภาพของกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และคุณค่าต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย ซึ่งนอกจาก การประเมินผลกระทบทางด้านสุขภาพ (HIA) แล้ว ยังต้องคำนึงถึงการประเมินผลกระทบทางด้าน สิ่งแวดล้อม (EIA) และทางด้านสังคม (SIA) ควบคู่กันไปด้วย

ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้ ได้พบข้อคิดเห็นมากมายและสอดคล้องกับมาตรการในการ ประเมินผลกระทบทางด้านสุขภาพ ซึ่งข้อคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนี้มีประโยชน์ จึงน่าจะนำมา พิจารณาร่วมกันหลาย ๆ ฝ่ายหากสมควรที่จะให้มีการดำเนินการตามโครงการก่อสร้างครั้งนี้

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) ควรจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชนในพื้นที่โดยแยกเป็นคน ไทยและแรงงานต่างด้าวไว้ให้ชัดเจน เพื่อไว้ใช้ในการเปรียบเทียบการเคลื่อนไหวทางด้านสุขภาพ ประชาชน ก่อน-ระหว่าง-หลังการก่อสร้าง

2) ควรตรวจวัดคุณภาพแหล่งน้ำของหมู่บ้านทั้ง 3 แห่งคือน้ำปาย น้ำห้วยทราย และน้ำห้วยแก้วเพื่อจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลไว้ใช้ในการเปรียบเทียบก่อน-ระหว่าง-หลังก่อสร้าง

3) ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน นโยบายสาธารณะทางด้านสุขภาพ โดยเริ่มในระดับชุมชนก่อน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากพื้นที่บ้านแม่ปิง มีโรคประจำถิ่น คือ ท้องร่วง (Diarrhea) และไทฟอยด์ สาเหตุเนื่องมาจากการเลี้ยงสัตว์เป็นแบบระบบเปิด ปล่อยตามท้องนา และในป่าชุมชน ใกล้หมู่บ้าน พอดอนเย็นก็นำสัตว์มามัดไว้ใต้ถุนบ้าน หรือโรงช้างบ้าน สัตว์ถ่ายอุจจาระเรี่ยราด เป็นแหล่ง

เพาะพันธุ์เชื้อโรค ทำให้เกิดโรกระบบทางเดินอาหารซึ่งสามารถแพร่ระบาด ซึ่งการวิจัยครั้งต่อไป
ควรให้ความสำคัญและเฝ้าระวังเพื่อจะได้หาทางป้องกันการแพร่ระบาด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved